

J. Castellà-Gassol

L'amo de *Cambio-16* feia de gran oficiant de l'antifranquisme. Els bascos menaven a terme, i continuen, una batalla com la dels irlandesos, i tenien les seves organitzacions de resistència. Els catalans de Barcelona (no més d'unes cinc-cents persones de les que aleshores es deia *conscienciades*) disposaven de l'«Assemblea de Catalunya», com a organisme de resistència, i a més a més, les torres catalanes eren plenes d'aquesta mena d'entitats *apolítiques*, des de cantaires fins a col·leccionistes de segells, que han estat sempre ferment de resistència davant de les dictadures espanyoles. Però a Madrid no hi havia res de tot això: abolits del tot els últims ferments republicans en la immediata postguerra, les poques entitats cíviques havien estat penetrades pel franquisme. Els bascos tenien tota la muntanya per reunir-se en assemblea. Els catalans podien tancar-se als monestirs de Montserrat, o al de Cuixà. Però els pobres madrilenys antifranquistes —que n'hi havia uns quants— s'havien de reunir *clandestinament* a les cafeteries; i si alguna vegada n'havien enxampats uns quants units en un pis, resultava que l'immoble era propietat d'un *subsecretario* o d'algú que tenia una tieta que era viuda d'un militar de l'Àfrica. De manera que ja es veu que amb aquests elements no es podia anar gaire lluny, no ja per fer la Revolució sinó ni tan sols per fer l'esborrany de la Transició. I això explica que l'oposició madrilenya al Règim —i emanada d'ell mateix— s'aixoplugués a les cases editorials d'unes quantes revistes: de primer, *Triunfo*, marxistoide; després, *Cuadernos para el Dialogo*, democratacristiana i, a partir de 1971, *Cambio*

EL CANVI DE «CAMBIO 16»

Memòria de la transició (III)

Un bon polític no fa res sense un periòdic al darrere. El setmanari madrileny *Cambio 16* va saber aprofitar el vent de la transició postfranquista.

Dalt, Mariano Rubio. Baix, Enrique Barón.

16, que era liberal, per entendre'ns; o sigui, una mena d'olla de cols, on canvia una mica de tot; la qual cosa explica que les altres es constituïssin en unes botigues que només venien productes per a públics limitats i se'n van anar a l'aigua.

Cambio 16, al contrari, era un *drug-store* on es venia des d'una boina basca fins a tractors Ford: agafava més públic. Però, a més, l'amo de la casa, Juan Tomàs de Salas, casat amb una canadenc i força britanitzat, va intuir —abans que el grup constituent del diari *El País*— que la seva empresa editorial es podia constituir, no sols en un *lobby* o grup de pressió, sinó també en un planter de polítics disposats a assaltar els despatxos del poder. Com *Citizen Kane*, va comprendre que un (bon) editor de periòdics fa i desfà polítics. En canvi, un (bon) polític no té res a fer sense un periòdic al darrere; es pot esgargamellar, pujar a dalt d'una farola i fer la Proclamació Universal dels Drets de l'Home; si els periodis-

tes no en parlen, no tindrà mai clientela.

Una publicació pot fer encara més: fabricar polítics. I un poc d'això va succeir. Procedents del *lobby* de *Cambio 16* van anar saltant a la palestra. Luis González Seara (un galleg de Madrid que havia estat president de l'empresa editora), que passà a ministre amb Adolfo Suárez; Joaquín Leguina, que arribava a la redacció portant uns somnífers articles d'economia, és el president socialista de l'anomenada «comunidad autónoma» de Madrid; un altre escriptor d'economia, José Luis Leal, fou també ministre amb Suárez; el català Eduard Punset (accionista de *Cambio 16*) esdevingué igualment ministre de Suárez, el qual tenia força mà esquerra, però poca lletra i li calia un programa que semblés coherent: el Federico Isard Alcover (un madrileny d'arrels mallorquines, delegat de la revista) va escriure'n el programa ideològic; Ricardo Utrilla ha passat a manar l'agència estatal de notícies, EFE; Mariano Rubio és governador de Banco de España; Enrique Barón ha estat ministre de Transports amb el PSOE.

Barón era un jovenet molt preocupat pel Tercer Món, i és per això que crec que es va adaptar tan bé a l'administració dels ferrocarrils ibèrics. Mariano Rubio, al contrari, que parla amb l'accent engomat del barri de Salamanca —el barri fi de Madrid—, ja es veia que faria de socialdemòcrata germànic: un bon gestor dels grans capitalistes. Ens vam topar, aquell desembre del 75, en l'únic indret possible: una cafeteria d'aquelles on serveixen cafè amb llet i xurros. El Mariano em preguntà què pensàvem fer els catalans. El vaig tranquil·litzar: la declaració d'independència no era per a demà passat. I Mariano va respirar, assossegat. □